

[illegible]

1923

februar

2

glas zmaja

Glasilo delovne organizacije
ISKRA-Industrija baterij ZMAJ

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA-Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Antonija Krek, Aleksander Jakomin, Fadil Alibegović, Pavla Grabljevec, Marija Kocman in Stane Savič. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA. Oproščeno prom. davka po pristojnem sklepu št.421-1/73

Srednjeročni planski dokumenti 1981 - 1985

SMERNICE DO ISKRA - ZMAJ

V okviru priprav na novo plansko srednjeročno obdobje 1981 - 1985 se tudi delavci Zmaja intenzivno vključujemo v delo. Zasnove razvoja, ki smo jih oblikovali na osnovi analize tekočega srednjeročnega obdobja in analize razvojnih možnosti ter prediskutirali v strokovnih službah ob sodelovanju družbeno političnih organizacij, so bile podane v SMERNICAH in v mesecu novembru obravnavane in sprejete na zboru delavcev temeljnih organizacij.

V teh smernicah smo se opredelili, da bomo v Zmaju usmerili svoj razvoj predvsem na naslednja glavna področja:

- tehnološka modernizacija obstoječe proizvodnje
- izboljšanje kvalitete obstoječih izdelkov v pogledu trajnosti, zaščite proti iztoku, designa
- razširitev proizvodnega

O B V E S T I L O

Pregled uspehov gospodarjenja na podlagi zaključnih računov 1979 bomo podali v prihodnji številki. Na osnovi teh podatkov bomo tudi sprejeli stabilizacijske ukrepe in jih kot dopolnitev vgradili v planske dokumente za leto 1980.

Uredništvo

- programa z izvedbo diferencirane kvalitete baterij, alkalnimi baterijami, gumbastimi baterijami in svetilkami
- zmanjšanje odvisnosti od zunanjih dobaviteljev z osvajanjem nekaterih polizdelkov
- povečevanje izvoza in osvajanje nekaterih uvoženih materialov tako, da do konca srednjeročnega obdobja dosežemo izenačitev uvoza z izvozom
- razširitev prostorskih kapacitet v obeh temeljnih organizacijah s ciljem izboljšanja delovnih pogojev in ureditve transportnih in organizacijskih pogojev.

Sprejete usmeritve bodo skupaj z medsebojnim dogovarjanjem in sporazumevanjem omogočile izenačevanje pogojev pridobivanja dohodka obeh temeljnih organizacij.

Z uresničitvijo sprejetih smernic bomo povečali proizvodnjo po povprečni stopnji 8,3 %. Povečanje količin proizvodnje bomo dosegli predvsem s povečanjem produktivnosti dela in le v manjši meri z dodatnim zaposlovanjem. S tem bomo dosegli izboljšanje relativno nizkega dohodka na delavca,

in povečali delež akumulacije za razširjeno reprodukcijo, kakor tudi zagotovili ustrezno rast osebnih dohodkov.

Da bomo uresničili postavljene smernice, bo potrebno dati osnovni poudarek v naslednjem srednjeročnem obdobju nadaljnjemu utrjevanju samoupravne organiziranosti in prilagajanju organizacije poslovanja v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb novim razmeram. Poglobiti bo potrebno sodelovanje s sestavljeno organizacijo Iskra in poslovno skupnostjo baterijašev ter tako doseči predvideno rast domače prodaje in izvoza, preskrbo proizvodnje z ustreznimi materiali, vsklajevanje proizvodnega programa in prodajnih cen.

Nalog, ki smo si jih zadali v smernicah ni malo. Ko bodo dokončno vsklajene in opredeljene v temeljnih planov in samoupravnih sporazumih jih bomo sprejeli za svoje. Kakor je pomembno, da se vsi angažiramo pri določanju ciljev razvoja in sprejemanju dokumentov tako bo pomembno, da bomo sprejete naloge in obveznosti tudi realizirali.

R. Čope

Dne 11. februarja 1980 smo delavci v delovni organizaciji na referendumu odločali v temeljnih organizacijah o sprejemu Statuta delovne organizacije in sprejemu spremembe Statuta temeljne organizacije, v delovni skupnosti skupnih služb pa o sprejemu Statuta delovne organizacije in na nadomestnih volitvah volili delegata v delavski svet delovne organizacije.

Izid glasovanja na referendumu je izredno dober, delavci smo z večino glasov vseh delavcev sprejeli

- Statut delovne organizacije
- Spremembo Statuta temeljne organizacije (TOZD Baterije in TOZD Specialne baterije).

V delovni skupnosti pa smo na nadomestnih volitvah izvolili tov. LENDERO Franca za delegata v delavski svet delovne organizacije. S.J.

Edvard Kardelj je ostal med nami

Jugoslovanska samostojna in neodvisna pot v socializem pozna številne mejnike. Ob vsakem izmed nas pa je zapisana tudi ustvarjalna misel, zamisel ali pobuda Edvarda Kardelja, neomajnega borca, ki je pol stoletja zdržal na braniku revolucionarnega gibanja, pri čemer je še zlasti po vojni ves čas nosil velikansko breme pri graditvi Jugoslavije in njenem socialističnem samoupravnem razvoju, pri krepitevi naše neodvisnosti.

V okviru prireditev ob 70 letnici rojstva Edvarda Kardelja je bila na ljubljanskem razstavišču odprta razstava, ki je prikazala njegovo življenje in delo. Ker pa je letos 30 letnica uveljavljanja socia-

lističnega samoupravljanja, je bil moto razstave: "Samoupravljanje je moč ljudskih množic"!

Razstavo smo si v precejšnjem številu ogledali tudi Zmajevi delavci ter se tako poklonili njegovemu spominu ob obletnici smrti.

Edvard Kardelj je ostal med nami. Sleherni trenutek ga čutimo v sebi, ko živimo z njegovim delom in iz njegovega dela črpamo izhodišča in navodila za naše sedanje in prihodnje delo in snovanja. My

Leto 1952. Obdobje, ko je v Zmaju delale čez poletje okrog 60 delavcev in pozimi 30 več. Leto 1952, ko je tovarno prevzel v upravljanje delavski svet. Leto, ko se v Zmaju zaradi naročil v treh mesecih zaposlili 200 novih delavcev. V ta čas spada tudi prvo srečanje z Zmajem za PRIMC Jožo.

Danes dela pri izdelavi čaš. Teče ji 28. leto v Zmaju. Morda še dobro leto in uvrstila se bo med naše upokojece. Za njeno delo med narodno osvobodilno borbo so ji priznana

dvojna leta. Bila je terenska aktivistka štirih bratov partizanov. Eden ni dočakal svobode. Okušala je smrt v belogardističnih zaporih v Novem mestu. Preživela je. Spomini so ostali in o tem ne govori rada. Prizvok njenega glasu je trpek.

Bolj sproščeno govori o vselejših dnevih. Trenutek, ko smo ji v Zmaju pred več kot letom dni izročili ključke stanovanja v Štepanjskem naselju, je nepozaben. Srečna je, zadovoljna. Dom ji mnogo pomeni. To sicer ni vse, pa vendar.

Osmi marec bo. Zgodovino praznovanj pozna, občuti pomen še iz vojnih časov, čas aktivnosti AFŽ. Ob dnevu žena ji velja topla beseda in stisk roke.

My

Občni zbori sindikatov

Zadnje dni v mesecu januarju so v delovni organizaciji ZMAJ potekali občni zbori osnovnih organizacij sindikata. Ločeno po temeljnih organizacijah v Ljubljani in Šentvidu ter delovni skupnosti skupnih služb so predsedniki podali poročila o delovanju v minulem letu. Vsa poročila so v prikazu aktivnosti vsebovala v pretežni meri skupna izhodišča, pa naj si bo glede utrjevanja naše organiziranosti preko samoupravnega, družbenopolitičnega do delegatskega delovanja. Niso pa izostali tudi določeni uspehi na področju rekreacije, športnih tekmovanj in kulture. Predvsem pri slednjem je veljala pohvala mladinski organizaciji oz. posameznikom za izvedbo uspešnih nastopov.

V vseh treh poročilih pa so bile nakazane tudi smernice za bodoče delo. V tem smislu so potekale tudi razprave.

Vsekakor čaka sindikate v tem letu mnogo dela. Posebno pozornost bo treba posvetiti predvsem stabilizacijskim načrtom, gospodarjenju, varčevanju, in še marsičemu, ne nazadnje pa vzpodbujati inovacijsko dejavnost, izboljšati kvaliteto izdelkov in slično.

Naloge so obsežne. Želimo le, da jih bomo izpolnjevali ter, da bomo ob letu dni spregovorili tudi o dobrih rezultatih.

My

8. marec – dan žena

Zgodovina naših osmih marcev se je začela pisati že takoj, ko so na predlog Klare Zetkin sprejeli odlok o razglasitvi mednarodnega ženskega dne. Ko pa se je Dimitrije Tucović vrnil iz Københavna leta 1910 je posredoval sklepe kongresa in ustanovil časopis "Jednakost", ki je načrtoval program ženskega delavskega gibanja.

Prvič so žene praznovale svoj dan 1911 leta v Nemčiji, Avstriji, Švici in na Danskem. Zahtevale so volilno pravico. Praznovanje se je razširjalo zlasti po oktobrski revoluciji, ko so ruske žene z zakonom dobile popolno enakopravnost. To je bil prodoren uspeh socialističnih sil v reševanju ženskih vprašanj in močna vzpodbuda za razmah ženskega gibanja po vsem svetu.

Stara Jugoslavija ni priznala ženskam volilno pravico; praznovanje pa je potekalo v boju za enakopravnost.

Slovenske žene so prvič praznovale svoj dan leta 1933. Pričele so boj za dostojno življenje, zdravje,

Z občnega zbora osnovne organizacije sindikata TOZD baterije v oddelku finalizacije baterij.

materinsko varstvo in varstvo otrok. Zahtevale so enako-pravnost z moškimi. Že med narodnoosvobodilno vojno so ženske volile in bile izvoljene. Leta 1945 pa je bila naša žena osvobodjena stoletnega suženjstva. Z zakonom je vsem zajamčena enakopravnost.

Tudi ob letošnjem 8. marcu, ob praznovanju dneva žena se moramo ozreti v preteklost; šele potem dojamemo globlji pomen današnjega trenutka in njegove vrednote, na katerih šele lahko slonijo naša nadaljnja hotenja. Pravice in dolžnosti ter enakopravnost matere, žene, dekleta niso omejene samo na delovne dolžnosti za strojem, temveč se uveljavljajo tudi v našem političnem in samoupravnem delovanju. Na vseh toriščih družbenega življenja. Tudi v Zmaju. Prav zato ta dan ni samo praznik, ko poklanjamo cvetje, z izbranimi besedami izgovarjamo čestitke, vabimo v družbo dobrega razpoloženja ali s polno mero ginjenosti obljubljam in ugotavljamo, kaj smo v tej družbi in tej ženski dolžni še marsikaj. Naj bo raje 8. marec dan, ko skupaj kritično presojujemo uspehe in pomanjkljivosti, rezultate dela, izbojevanje zmage in delež naše žene ter njeno aktivnost v naši družbi. Prav v to mora biti usmerjena naša pozornost. Šele potem pride do izraza poklonjeni šopek za 8. marec.

My

Ob 8. marcu
ob dnevu žena

vsem sodelavkam Zmaja
vsem bralkam glasila
naše čestitke

UREDNIŠTVO

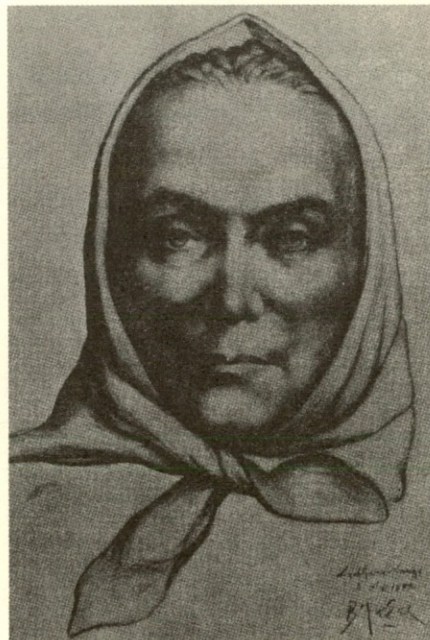
O materi tovariša Tita

(Odlomki iz knjižice
"Trebče pri Podsredi")

Samotna Javerškova domačija v Grabnu 48 nad Bistrico je imela 30 oralov zemlje; ker je bilo njiv in vinogradov malo, več pa gozdov in pašnikov, so Javerškovi pletli košare ter žgali oglje in apno v pečeh, katerih ostanki so ob mostu čez Bistrico opazni še danes. Martinu in Mariji Javeršek se je rodilo 13 otrok. Najstarejša hči Marija je zrasla v lepo in ponosno dekle s svetlo modrimi očmi in svetlo rjavimi lasmi, ki si jih je splestala v dolgi kiti. Imela je močan in prijeten glas in je zelo rada pela. Ko še ni dopolnila 17 let, jo je spoznal Franjo Broz iz Kumrovca. Konec januarja 1881 se je z njim omožila in svatje so jo odpeljali v Franjev dom v Kumrovcu.

Marija Broz je rodila 15 otrok. 8 jih je umrlo brž po rojstvu ali v zgodnjem otroštvu. Kot sedmi otrok se je 7. maja 1892 rodil Josip. Brozova

družina je kmalu občutila hudo pomanjkanje. Osem juter slabo plodne zemlje je dajalo kljub skrbnemu obdelovanju premalo za preživljanje številne družine. Oče si je zaman prizadeval povečati dohodek z prevozništvom in trgovanjem. Otroci so vse redkeje slišali materino pesem. Hodila je s starejšima fantoma na dnino k premožnejšim kmetom in se zvečer vračala z

vrečko moke, da je mogla potešiti otrokom lakoto. Kadar je bilo pomanjkanje najhujše, je odpeljala enega od otrok k svojim staršem. Javerškovi sicer niso bilo bogati, stradati pa jim ni bilo treba. K njim je mati največkrat peljala sina Jožeka. Od 1896 pa vse dokler ni začel hoditi v osnovno šolo v Kumrovcu je živel na Javerškovi domačiji.

Življenje Brozovih je postajalo vse trše in mati je morala skrbno varčevati s kruhom, za katerega so jo neprestano prosili otroci. Morala si je sama odtrgovati od ust, da ne bi bili otroci preveč lačni. Njeno telo je slabelo, še vedno pa je ohranila ponos in celo pred svojimi sestrami je prikrivala težave in revščino.

Risba Titove matere.
Narisal Božidar Jakac

Velike naloge sindikata v Šentvidu

DELOVANJE OOOZS TOZD ŠENTVID V PRETEČENEM MANDATNEM OBDOBJU

Ko smo se dne 29.I. tega leta polnoštevilno zbrali na občnem zboru v naši menzi, je bilo iz poročila predsednika razvidno, da je bilo delovanje izvršnega odbora, kot tudi osnovne organizacije sindikata zelo pestro, saj je bilo v minulem dveletnem obdobju oddržanih 23 sej izvršnega odbora, 13 sej v sklopu družbeno političnih organizacij, ter 5 masovnih sindikalnih sestankov.

Dejavnost vprašanj in nalog s katerimi se je ukvarjala osnovna organizacija, je bila zelo obširna. Naveden naj le nekaj glavnih področij tj.: vodenje vseh volilnih postopkov, razprave o osnutkih samoupravnih sporazumov, dodelitvi posojil in stanovanj, organiziranje izletov in proslav, pobude in razprave o organiziranju temeljne organizacije, ocene gospodarjenja, razprave o odpravi slabosti v neposredni proizvodnji in vodenju proizvodnje, ter mogoče nekoliko premalo o skrbi in rekreaciji delavcev.

Če se nadalje ozremo še na drugo področje in analiziramo delo, uspehe, ter težave (če rečemo v lanskem letu) z lahkoto ugotovimo, da je bilo leto velikih sprememb, odpovedovanj in angažiranosti vseh nas pri urejanju samoupravne organiziranosti in težnje po

napredku. Nekje smo si začrtali tak proizvodni program, ki naj bi zagotavljal socialno varnost delavca v naši temeljni organizaciji, kako tudi v delovni organizaciji kot celoti.

Vemo pa tudi, da nam proizvodnja preko celega leta ni potekala tako kot je bilo želeto, saj bi lahko rekli, da je bilo celo leto postopen prehod na TOZD, z iskanjem najboljših rešitev in poti k stabilizaciji dolgoletnega dislociranega obrata. Nekaj teh motenj je bilo vsekakor znotraj naše priprave proizvodnje, pogojeno s prodajo naših proizvodov.

Če damo kratko prognozo gospodarjenja za naprej, bi rekli takole: ob vstopu v leto 1979 ko smo se že odločili za

dve temeljni organizaciji, smo zapisali, da hmo morali

boljše gospodariti, se spremeniti v miselnosti in, da bo potrebno veliko strpnosti. Računamo, da bo strpnost še tudi v tekočem letu prisotna, na boljše gospodarjenje pa tudi lahko računamo z že urejenim (in na poti urejanja) akti ter sporazumi med temeljnima organizacijama in delovno organizacijo, boljše notranjo organiziranostjo in kadrovsko okrepitvijo, ter nenazadnje sanacijo naše temeljne organizacije, predvideno s planom za naslednje petletno obdobje.

Iz navedenega in dejanskega stanja v temeljni organizaciji Specialne baterije Šentvid pri Stični, upoštevajoč ukrepe zvezne in republiške resolucije, na osnovi katerih bodo posamezne občinske skupščine izdale odloke o izvajanju ukrepov za stabilizacijo v gospodarstvu, je med drugim treba takej pristopiti k izvajanju naslednjih nalog:

1. izdelati program ukrepov v prid boljšega gospodarjenja v TOZD oziroma delovni organizaciji (povečati izvoz, zmanjšati uvoz itd.),
2. boljše izrabljati delovni čas,
3. izboljšati delovno disciplino,
4. sestanke organizirati proti koncu, oziroma izven delovnega časa.

Formiranje celic R 10 v TOZD specialne baterije v Šentvidu

Povabilu na občni zbor naše osnovne organizacije sindikata so se odzvali: tov. Mrhar, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov v delovni organizaciji, tov. Jakomin, predsednik konference sindikata v delovni organizaciji in tov. Smolič, v.d. direktor delovne organizacije. Zadovoljno smo prisluhnili nagovoru tov. Smoliča, ki je ugodno ocenil delovanje osnovne organizacije in dodal še nekaj vzpodbudnih misli k postavljenim ciljem bodočega delovanja.

Ob zaključku je bilo še ugotovljeno, da so glede na novo samoupravno organiziranost v okviru delovne organizacije, odkrita tudi realnejša spoznanja tako, da je v tekočem letu pričakovati lepših uspehov gospodarjenja, manj motenj v proizvodnji in seveda večjega osebnega dohodka, oziroma za več in boljše delo - boljše plačilo.

N. Strmole

Nov odbor sindikata

Na občnem zboru osnovne organizacije sindikata v TOZD Specialne baterije Šentvid so izvolili nov 7 članski odbor v sestavi:

ZADEL Peter, predsednik
KRISTAN Jožica, namestnik
JOVANOVIČ Marija, tajnik
GAMZE Anica, blagajnik
LOKAR Jelka
RESNIK Vilma
SINJUR Marko.

Novi pogoji za delo mladih

MLADINA - NAŠA PRIHODNOST

Ne moremo mimo dejstev in boleče resnice, da v TOZD Specialne baterije Šentvid nismo imeli popolne mladinske organizacije že dobro leto, odšel je namreč predsednik in en član predsedstva. V tem obdobju je tako predsedstvo, kot mladince nekako usmerjal izvršni odbor osnovne organizacije sindikata, istočasno pa bil odgovoren za okrepitev organizacije.

Nikakor se nismo mogli sprijazniti, da spričo temeljne organizacije in toliko mladih obrazov ne gre in ne ustreza da bi bili brez sposobne mladinske organizacije. Istočasno se je sindikat zavedal, da mu bo ta le v veliko pomoč pri razreševanju raznih problemov na vseh področjih.

Kar se tiče dosedanjega delovanja mladih, bi se lahko celo pohvalili, kajti v takem sestavu vodstva, mladinci niso odrekli sodelovanja, saj so se vključevali v razne akcije, manifestacije, kulturne programe in sodelovali na 13. sejah v sklopu družbeno političnih organizacij itd.

Dne 28.1.1980 je bila na sklic predsedstva mladine, oddržana letna članska konferenca, kjer je bilo navzočih večina članov od skupnega števila 28. Konferenci so prisostvovali tudi: predsednik delavskega sveta TOZD Specialne baterije, predsednik sindikata in delovodji baterijske proizvodnje.

Tajnik predsedstva je podal poročilo o delovanju (kot je že navedeno) izvoljeno je bilo predsedstvo petih članov in podane smernice za nadaljnje delovanje in sicer:

1. uvrstiti delovanje mladinske organizacije, povezati se z ZSM v krajevni skupnosti Šentvid in mladino v temeljni organizaciji Baterije Ljubljana
2. V sklopu ZSM Šentvid pri Stični sodelovati v mladinskem Kviz tekmovanju in pri izdaji internega glasila
3. udeleževanje v mladinskih delovnih akcijah in manifestacijah
4. sodelovanje z izvršnim odborom sindikata TOZD Specialne baterije pri najvažnejših odločitvah v sklopu družbenopolitičnih organizacij.
5. urediti blagajniško poslovanje, članom posredovati članske izkaznice.

Novemu vodstvu mladinske organizacije želimo veliko plodnega dela v smislu postavljenih smernic.

N.S.

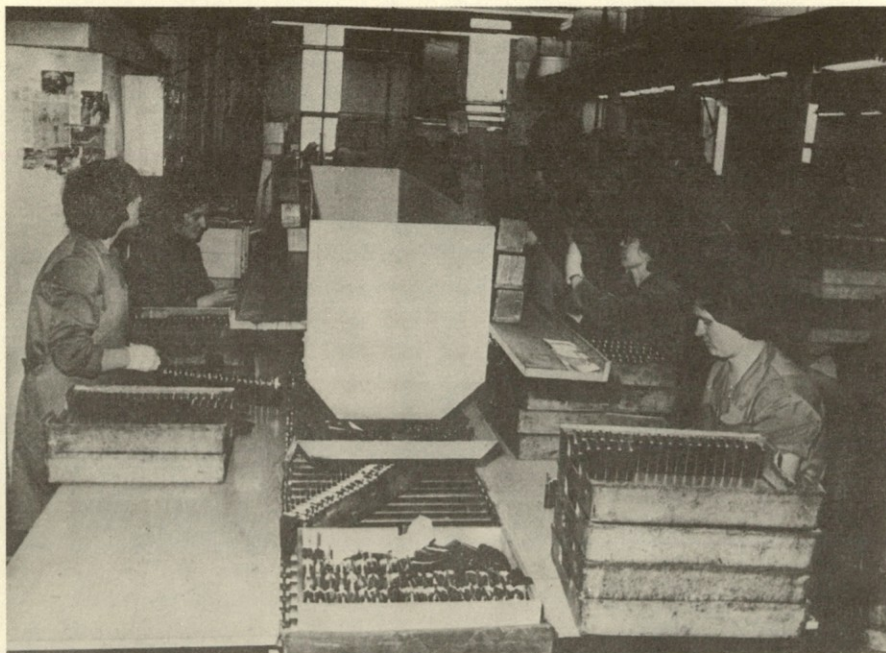
Člani predsedstva so:

ŠEME Vida, predsednik
NERED Nuša, tajnik
PLANINŠEK Joža, blagajnik
KOZLEVČAR Marija
PEKOLJ Marija

Zakaj in kje škriplje vijak?

Bilo je 12. septembra leta 1977, ko je razvojni sektor uradno in svečano v sobi direktorja na Šmartinski cesti predal službi vzdrževanja načrte za avtomatizacijo linije 3R 12. Ob tem je bilo poudarjeno, da bo montažni stroj po obsegu dela ali težavnostni stopaji predstavljal skoraj 80 odstotkov kompletne linije. Napoved se je uresničila ob preselitvi tovarne v Stegne, stroj pa je potisnil v preteklost ročna dela kot so spajanje - vezanje, merjenje in zalivanje, pritiskanje kontaktov pa je bilo izvedemo strojno na sami etiketirki.

Zdaj smo v mesecu februarju leta 1980. Med montažnim strojem in etiketirko še vedno ročno pokriva baterije 6 delavk.

Celotna linija za ploščate baterije 3R 12 je avtomatizirana, le ročno pokrivanje baterij s pokrovkami še čaka modernizacije.

Manjka še "drugi" stroj, za katerega je bilo v septembru 1977 leta napovedano, da je treba v razvoju izdelati še zadnje konstrukcijske detajle, nakar sledi še izdelava risb.

Ker je od te izjave preteklo skoraj dve leti in pol, se zastavlja vprašanje, na katerem področju je zaškripalo. Mar na strokovnem, časovnem, stimulativnem itd.?

Odgovarja in pojasnjuje v.d. vodja razvojnega sektorja Lavrin Jože:

Res je vse, kar je zgoraj napisano. V našem sektorju smo si začrtali nalogo - avtomatizirati kompletno linijo 3R 12, ki bo zgrajena v postop-

nih fazah in konstruirana tako, da se te enote neodvisno vklaplajo v celoto. Cilj naloge je jasen. Prvič prihranek iz naslova produktivnosti dela, se pravi proizvajati enako ali več z manjšim številom ljudi. Drugič prihranek na materialu (npr. odprava envelop in kositra pri spajanju).

Če danes napravimo rekaptulacijo in časovno opredelimo, kje so posamezne enote v tem kompleksu avtomatizacije linije dobimo sledečo sliko:

1.
Montažna linija I. del (krivljenje žičk, spajanje žičk, spajanje in sekanje "+" kontakta, merjenje in zalivanje) je v celoti končana in predana v redno proizvodnjo.

2.
Odprava dragih envelop in uvedba pakiranja v krčljivo folijo. Naloga je tudi v celoti opravljena.

3.
Montažna linija 3R 12 II. del pakiranje baterij. Cilj naloge je odprava ročnega dela, oziroma prihranek šestih delavk. Konstrukcija prvega dela te druge faze, ohišje, pogon z vsemi prenosni je bila dana v izdelavo obratu vzdrževanja 29.1.1979. Preostali del načrtov (po obsegu manjši od prvega) pa smo dali vzdrževanju 12. februarja 1980, tako da je zdaj naloga s strani konstrukcije končana. Tu nas čaka samo sodelovanje pri izdelavi in uvajanju v proizvodnjo.

4.
Merilniki R 12. Znano je, da vršimo montažo pri 3R 12 brez predhodnega merjenja členov kar nam povzroča veliko razdiranja baterij v končni

fazi. Ta problem bo v veliki meri odpravljen z namestitvijo dveh dvojnih merilnikov pred avtomagregatom. Komplet dokumentacija teh merilnikov bo dana v izdelavo v obrat vzdrževanja do 30. marca tega leta.

5.

Izdelava stroja za stročnice 3R 12. Stalne težave pri dobavi in visoki ceni le teh smo se v sklopu kompleksnega reševanja te linije lotili tudi izdelave stroja za stročnice 3R 12. Predvidevamo da bodo načrti gotovi do avgusta tega leta.

6.

Naprava za avtomatsko doziranje členov R 12. Tudi ta del sodi v kompleks celotne avtomatizacije linije. Vendar na tem področju razen idejne

zasnove še ni prišlo na vrsto za konstrukcijsko izdelavo.

To bi nekje bil pregled stanja v kakšni fazi se nahajajo posamezne enote. Mislim, da če že pišem o tem je prav, da dobi bralec celoten pregled. S tem pa se nikakor ne mislim izogniti odgovorom, ki jih je postavil urednik, ki se sicer nanaša samo na en del te kompleksne naloge to je drugi del 3R 12 linije. Reševanje te konstrukcijske naloge smo s predhodnimi dogovori s profesorjem na Strojni fakulteti poizkusili na ta način, da so posamezne sklope konstruirali študentje v obliki seminarskih nalog. S tem načinom smo hoteli pridobiti na času. Žal se je tako prehitjevanje pokazalo za neprimerno.

Primeri so teoretično sicer bili rešeni vendar bi se po našem mnenju v praksi izkazali kot manj uspešni. Torej je tu prvič zaškripalo. Nadalje je nosilec tov. Čamernik Janez odšel iz naše tovarne. Tu je zopet nastala ogromna vrzel. Ne le pri zakasnitvi te naloge ampak na splošno. Saj je izguba tehničnega baterijskega strokovnjaka zelo huda, saj pri novem kadrovanju takih profilov ni. To je tudi bil glavni vzrok zakasnitve. Takih in podobnih primerov ne bi bilo ali pa bi jih bilo znatno manj, če bi imeli pri nas rešen način nagrajevanja strokovnega kadra po njihovem delu, vendar bi o tej temi kljub temu, da je izredno pomembna spregovorili ob drugi priliki.

Študij ob delu

V prejšnji številki smo videli, koliko imamo rednih štipendistov, danes pa si oglejmo, koliko naših delavcev študira ob delu. Dejansko jih študira več, kot je sklenjenih pogodb o šolanju, ker vsem ne moremo zagotoviti ustrezne delovne naloge po končanem študiju, nekateri pa se tudi nočejo na ta način vezati na organizacijo.

V TOZD Baterije Ljubljana študira na:

- poklicni šoli 1 delavec (Štiglec)
- delovodski, strojna smer 1 delavec (Jelen)
- tehniška srednja, strojna smer 2 delavca (Jerih, Kobe)
- elektro smer 1 delavec (Brezovar)

- višji šoli za organizacijo dela 2 delavca (Jež, Kranjac)
- osnovni šoli 1 delavka (Šalja).

Skupaj torej 8 delavcev (osnovno izobraževanje 1, srednja šola 5, višja šola 2).

V TOZD Specialne baterije Šentvid pri Stični:

Dva delavca študirana ta I. stopnji fakultete:

- višja šola za organizacijo dela (Hren)
- višja ekonomsko komercialna šola (Alibegovič).

V delovni skupnosti skupnih služb se ob delu izobražuje:

- na tehniški srednji šoli, strojna smer 3 delavci (Končan, Robar, Šalej)

- na ekonomski srednji šoli 1 delavka (Žnidaršič Danica)
 - na administrativni šoli 2 delavki (Vrček, Smerajc)
 - na višji upravni šoli 1 delavka (Kocman)
 - na višji ekonomsko komerc. šoli 1 delavec (Azinovič)
 - na višji varnostni šoli 1 delavec (Podržaj)
 - na II. stopnji fakultete za strojništvo 1 delavec (Černe)
 - na II. stopnji fakultete za organizacijo dela 1 delavec (Smerdel)
- V delovni skupnosti torej 11 delavcev (srednja 6, višja 3, visoka 2).

V delovni organizaciji študira ob delu 21 ljudi, kar predstavlja 5 % zaposlenih. To je prav veliko in res pohvalno je za vsakega od teh delavcev, ki so poleg vseh obremenitev našli še toliko moči in časa, da bogatijo svoja znanja in spoznanja. M.B.

Kaj pa domači materiali?

Vprašanje postaja tudi v Zmaju vse ostrejša in bolj izzivalna, tako za tehnologijo kot za vse delavce delovne organizacije.

Baterije, naš osnovni izdelek, zahtevajo za svoje delovanje nekatere posebne materiale in polizdelke. Mnogi od teh so v svetu strateškega pomena. Kdor jih ima, lahko, v primeru kakršnih koli zaostritev računa z neovirano proizvodnjo enega osnovnih pomožnih in prenosnih virov energije. Svetovna proizvodnja baterijskih materialov je namreč omejena na dokaj ozek krog proizvajalcev. Zato se tudi cene oblikujejo docela neodvisno od nas.

Večino teh materialov, pomembna izjema je cink, moramo še vedno uvažati. Prav tako tudi ostala dva proizvajalca baterij v državi. Vrednost uvoženih materialov in polizdelkov je kar precejšnja, okoli 35 milijonov dinarjev samo za našo delovno organizacijo. Zaradi zastarele tehnologije in relativno drage proizvodnje naš izvoz skoraj ni omembe vreden, razen v zadnjem času obetav pri 4R 25. Zato spadamo v skupino delovnih organizacij z negativno devizno bilanco.

In seveda zato plačamo devize 30 - 40 % več. Zaradi česar smo seveda spet "dražji"...

Problematika ni nova in dosega tudi nismo držali križem rok. Tako spada iskanje možnosti za domačo proizvodnjo

baterijskih materialov med pomembne vsakoletne naloge razvojnega sektorja, ki je že našel vrsto konkretnih rešitev. Žal pa se nadaljnje razreševanje ustavi, ko je treba tudi kaj več investirati: bilo v kadrovske okrepitve, bilo v storitve drugih institucij, bilo v nabavo osnovne razvojne in laboratorijske opreme ali pa v polindustrijske kapacitete ali pa kot sovlaganje pri drugih potencialnih proizvajalcih. Poleg tega so letne količine posameznih materialov in polizdelkov relativno majhne in je ekonomičnost treba ob vsaki rešitvi preverjati. Situacija je nekoliko boljša, če upoštevamo potrebe vseh treh proizvajalcev baterij skupaj.

Prav v letih 1979/80 pa se je pristop celotne delovne organizacije do problematike nadomeščanja uvoznih materialov z domačimi okrepil. Tako smo že v letu 1979 vgradili postopno osvajanje domačih materialov v Smernice za pripravo srednjeročnega načrta za obdobje 1981 - 1985. Porazdelili smo tudi konkretne zadolžitve glede posameznih materialov in postavili roke. Tudi SOZD Iskra, skozi posamezne službe, je našla konkretno razumevanje za hitrejša in učinkovitejša zmanjševanje uvoznih materialov v naši delovni organizaciji. Tako smo na skupnem posvetu pričeli načrtno akcijo na tem področju. Zmanjševanje uvoza pa je tudi sicer ena od temeljnih smernic plana celotne

Del skladišča surovin v Šentvidu za pripravo depolarizacijske mase.

Iskre v letu 1980. Prav tako je stekla akcija povezovanja "baterijašev" pri osvajanju domačih materialov.

Z vsem tem smo se, to lahko ugotovimo, dokaj aktivno vključili tudi v splošno družbeno akcijo, ki je opredeljena z Resolucijo SR Slovenije o politiki izvajanja plana v letu 1980 pa tudi v podobne Smernice pri uresničevanju plana 1980 občine Šiška ter v stabilizacijska prizadevanja nasploh.

Vrsto naših naperov in rezultatov pri osvajanju domačih materialov smo predstavili tudi na vojaškem simpoziju, oktobra 1979, katerega organizator smo bili. Osvojitvev domačih strateških materialov in polizdelkov ima namreč

velik pomen za neodvisno proizvodnjo baterij v zaostrenih mednarodnih razmerah.

Seveda pa naloga ni razrešena dokler bomo baterijske materiale in polizdelke še nadalje uvažali. Situacija pa je glede na vrsto materiala različna.

Skoraj polovico vrednosti uvoza odpade na baterijski manganov dioksid, naravni in sintetični. V Jugoslaviji ni rudišč naravnega baterijskega MnO_2 , zato gre akcija v smeri bogatenja obstoječih manganovih rud, posebej še, ker že imamo v TOZD Specialne baterije obrat za mletje rude.

Najmanj tretjino uvoza odpade nadalje na ogljene šibke in acetilenske saje. Tu so razmere najslabše, saj ni realno pričakovati, da bi se katera delovna organizacija pri nas lotila v tem obdobju izredno zahtevne proizvodnje teh polizdelkov. Zmaj je sicer proizvajal v preteklosti ogljene elektrode, a je bila proizvodnja opuščena. Nepoznavalci bi morda kazali na saje, češ, teh se pa pri nas ne manjka. Žal morajo baterijske saje, ki jih proizvajajo z zgorevanjem acetilena, imeti posebne lastnosti in sicer morajo vpiati relativno velike količine tekočine (elektrolita) in morajo biti hkrati električno dobro prevodne, velikost njihovih delcev pa izredno majhna. Ne glede na to, bomo aktivnost tudi na področju teh materialov obdržali, saj je večkrat potrebna odločitev o nabavi pri drugem proizvajalcu.

Nadaljnji polizdelek, izredno pomemben za kvaliteto baterij je separator oziroma kot pravimo elektrolitski papir. Tu lahko rečemo, da smo "staro"

tehnologijo premazovanja natrijskega papirja ponovno osvojili v sodelovanju z drugo delovno organizacijo, potem, ko so v Celju to proizvodnjo ukinili. Vendar je šel razvoj v svetu na tem področju naprej in smo zato uvedli boljši, a zopet uvozni elektrolitski papir, s katerim pa smo lahko znatno popravili kvaliteto baterij kljub zastarelim strojem. Z dosedanjim delom smo prišli pri osvajanju tega polizdelka, ki pa je osnovan na bistveno drugačni tehnologiji premazovanja, do faze obsežnejših poskusov v polindustrijskem merilu v sodelovanju s proizvodno organizacijo s področja papirne industrije in Institutom za celulozo in papir. Z letnimi potrebami okoli 20 ton pa smo seveda "težak" partner pri papirničarjih, ki samo v enem dnevu zavrtijo več sto ton papirja.

Okrog 15 % uvoza prevzemata takorekoč "običajni" kemikaliji kot sta amonijev in cinkov klorid, ki ju potrebujemo v baterijski kvaliteti pri pravi depol. paste in elektrolita, dveh bistvenih polproizvodov za izdelavo baterijskih členov. Žal ne ene ne druge kemikalije ni v proizvodnih programih naše kemične industrije, čeprav smo nekaj vzorcev in obljub že dobili. V letošnjem letu računamo vsaj na manjše količine amonijevega klorida.

Od pomembnejših uvoznih postavk ostaneta še cinkov zdrob in grafit. Oba se uporabljata pri naših alkalnih baterijah 6AF 22 in LR tipih, slednji pa tudi v Leclanche baterijah. Za prvega se dogovarjamo s potencialnimi proizvajalci, slednji pa bo moral še nadalje ostati na seznamu uvoznih surovin.

S tem kratkim pregledom smo skušali prikazati glavne smeri, po katerih se v Zmaju ravnamo pri osvajanju domačih materialov. Hkrati pa smo nakazali tudi pestrost teh materialov, ki zahteva poglobljen pristop predvsem na področjih kemije in elektrokemijske tehnologije, strojništva in tehnologije papirja, pa tudi dober organizacijski in poslovni pristop pri vključevanju drugih organizacij in institucij v reševanju omenjenih problemov naše delovne organizacije, ki se morda drugim zde majhni. In ne nazadnje, če želimo v krajšem času bistven napredek, se določenim finančnim vlaganjem v osvajanje domačih materialov ne bomo smeli odrekati. Vlaganja bi morali tehtati z učinki, ki jih bodo domači materiali prinesli.

T. Ogrin

Nov prostor za vzdrževalce

Vse večje potrebe po vzdrževanju strojnega parka in električarskih del v TOZD-u Šentvid zahtevajo razširitev ključavničarske delavnice. Rešitev vidijo v tem, da sta obe dejavnosti prostorsko ločeni. Zato so v sosesčini sedanje delavnice namenili prostor, v katerem bo treba opraviti nekaj gradbenih posegov in to v lastni režiji, so posebej poudarili šentvidčani. Predvidevajo, da bo delavnica nared v poletnem času. Nikakor pa - vsaj tako trdijo vzdrževalci, ne morejo biti zadovoljni s 40.000 dinarji namenjenih za notranjo opremo.

My

Družbena samozaščita to smo mi vsi

Nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih družbenih odnosov in potreba, da na teh temeljih nenehno utrjujemo obrambo in varnost družbe, pa zahtevata še bolj organizirano in odločnejšo zavzetost tudi vseh drugih družbenih dejavnikov za oblikovanje in uresničevanje enotnega in celotnega sistema družbene samozaščite.

Družbena samozaščita postaja tako bistveni del uspešnega obvladovanja različnih težav in odporov, ki se pojavljajo v procesu socialističnega samoupravljanja razvoja naše družbe in njenega usposabljanja za to, da se bo odločno uprla vsem zunanjim pritiskom in vse spretnejšim oblikam delovanja notranjega in zunanjega sovražnika.

V današnjem času, v času prodornega razvoja znanosti in tehnike ter krepitve vojaškega dejavnika v svetu, ko se fiziognomija vojne nenehno spreminja, je naša dolžnost, da dograjujemo in izpopolnjujemo našo zasnovo splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite upoštevajoč dejstvo, da ni nič drugega kot dosledno in odločno uporabljanje izkušenj iz narodnoosvobodilne vojne v sedanjih razmerah.

NASTANEK IN RAZVOJ DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Koncept družbene samozaščite kakršnega uresničujemo v pogojih samoupravnega političnega sistema v katerem delavski razred z drugimi delovnimi ljudmi neposredno uresničuje oblast, je ne samo načelno najustreznejši način varovanja, namreč je bil pravzaprav tudi zgodovinsko potrjen in sicer v oboroženi revoluciji v letih 1941 - 45 ter z njeno zmago.

Revolucija je zrasla iz interesa ljudstva in delavstva, ki jo je organizirano v Osvobodilni fronti pod vodstvom KP ter z graditvijo nove ljudske oblasti tudi neposredno bojevalo

in vodilo. Bila je torej politično gibanje.

Ko govorimo o naši revoluciji 1941-45 govorimo istočasno tudi o izkušnjah, ki smo jih dobili v tem boju, tako, da temeljne prvine samozaščite poznamo po njihovem praktičnem funkcioniranju in uspešnosti iz časa narodno osvobodilnega boja. Poglavitne značilnosti tedanjega obdobja če jih gledamo z družbeno zgodovinskega stališča so naslednje:

- narodi Jugoslavije vodijo oboroženi boj in druge oblike boja za narodnostno in socialno osvoboditev
- aktivizacijo in organizacijo vseh sil prevzame Osvobodilna fronta v kateri je KP vodilna sila,

- delavci, kmetje in druge za demokracijo zavzete sile ustanavljajo svojo oblast, ki izhaja iz interesov zatiranih in naprednih ljudi.

Skladno s temi postavkami oborožene revolucije in graditve nove oblasti so vodilne družbene sile tudi ščitile in varovale revolucijo ter njene pridobitve in ljudsko oblast.

Najbolj zgovoren primer samoorganiziranja ljudstva za svojo zaščito na pobudo političnih sil, to je OF in KP, je ustanovitev in delovanje narodne zaščite v vseh letih oboroženega boja. Ustanovljena je bila že leta 1941, njena temeljna naloga pa je bila obramba slovenskega ljudstva pred nasiljem okupatorjev. Ustanavljali so jo v gospodarskih podjetjih (prvič v Saturnusu) ustanovah, vaseh in mestih. Spomladi naslednjega leta je štela na posameznih območjih že po več bataljonov. Tedaj je prevzela tudi skrb za splošno varnost. Na večjih območjih osvobodjenega ozemlja se je še močneje uveljavljal njen varnostni pomen. Pri samoupravnih enotah se vzpostavlja narodna zaščita z nalogo varovati prebivalstvo in njegovo imovino pred kriminalnimi elementi in njihovimi dejanji ter ščiti javni red.

Enote narodne zaščite so na začetku okupacije in narodno osvobodilnega boja ščitile prebivalstvo pred sovražnikom, sodelovale v vojaških operacijah ali pa samostojno in na lastno pobudo z različnimi akcijami delovale proti okupacijskim oblastem ter z orožjem nastopale proti sovražni vojski, nakar so se njihovi pripadniki vrnili domov in opravljali svoje vsakdanje delo, veliko pa jih je odšlo v partizanske edinice. Kasneje

Vsak trenutek smo pripravljeni uporabiti zaklonišče, kot smo ga pri vaji akcije "Nič nas ne sme presenetiti" koncem septembra lani.

z razvojem vojaških enot in ljudske oblasti, je narodna zaščita začela dobivati vse več nalog za preprečevanje vsakršnih dejanj proti varnosti ljudstva in njegove oblasti ter imetja. Te naloge je tudi uspešno opravljala. Bistveno pa je, da je bila narodna zaščita povsem ljudska in je zato ni mogoče primerjati s kakršnokoli prejšnjo, od interesov ljudstva in delovnih ljudi odtujeno državno prisilo.

VLOGA DRŽAVE IN VARNOSTI

Vzporedno z razmahom narodno osvobodilnega boja se je konstituirala tudi nova slovenska in jugoslovanska državnost, ki je zrasla iz osvobodilnih ljudskih in delavskih interesov.

Interesi ljudsko-delavske oblasti v prvih povojnih letih so zahtevali izredne napore za obnovo porušene domovine in za obrambo pridobitev oborožene revolucije. Oboje je terjalo enotno, centrali-

zirano vodenje družbenega razvoja in njegove zaščite. Z agrarno reformo in nacionalizacijo je tedaj nastala podlaga za nove družbenoekonomske odnose, ki naj ne temeljijo več na izkoriščanju kmetov in delavcev. Proizvajalna sredstva dobi v svoje roke država, ki je orodje prisile s strani delavskega razreda za uveljavitev njegovih interesov. Državna lastnina je torej podlaga funkcioniranja centralizirane države. Tedaj govorimo o administrativnem socializmu. Tako so bila tudi vprašanja varnosti v domeni države.

Približno deset let po osvoboditvi so začele tudi odgovornost za varnost prevzemati temeljne družbenopolitične skupnosti. Vendar je mogoče reči, da to še daleč ni bilo pravo podružbljanje. Poleg tega so vsaj nekatera vprašanja varnosti še dlje časa obravnavali izključno centralizirano, kar je očitno že bilo v nasprotju s hitrejšim razvojem samo-

upravnih odnosov in političnega sistema oziroma z decentralizacijo državne oblasti. Sicer je nova ustava sprejeta 1963 že nakazovala smer podružbljanja varnosti, vendar so se njena določila začela v zakonodaji in praksi uveljavljati šele nekaj let pozneje, ko so se na IV. plenumu spopadli s centralističnimi in administrativnimi težnjami v upravljanju družbe in odkloni v varnostnem sistemu, ki so nastali hkrati s tem.

(dalje prihodnjič) O.T.

Nov mešalec za pripravo mase

Končno smo v Šentvidu dobili iz Amerike nov mešalec za pripravo depolarizacijske mase, od katerega pričakujemo mnogo koristi. Tu bo šlo za pripravo mase z ustrezno stopnjo kakovosti, večjo produktivnost in boljše delovne pogoje, kar bo nedvomno najbolj razveselilo delavce pri pripravi mase.

Delavci iz razvoja so že pripravili načrte za nosilno konstrukcijo in druge pomožne naprave, služba vzdrževanja pa je prevzela nalogo, da načrte realizira. Tako je organizacijsko vse lepo pripravljeno, pričakujemo le, da bo nov mešalec začel obratovati v najkrajšem možnem času. A.F.

Slika novega mešalca je na zadnji strani glasila!

Kako je pri nas z inovacijami ?

Vsake toliko časa preberemo v časopisih vest, da se Jugoslovani prav gotovo ne moremo pohvaliti, kar zadeva patente, izume in tehnične izboljšave, saj smo po vseh statističnih podatkih že leta med zadnjimi v Evropi.

Kaj pa v Zmaju? Težko je postaviti neko oceno, če ni na voljo podatkov, zadostnih informacij. Takoj je treba priznati, da že nekaj let naše glasilo ni objavilo nikakršne vesti s tega področja, čeprav je občasno komisija za inovacije "pretresala" prijave posameznikov. Da bi kaj več zvedeli za podrobnosti dela komisije, smo zaprosili tovariša Ježa kot tajnika komisije, da tokrat vsaj za uvod poda nekaj splošnih informacij.

V uvodu naj povem, da v naši delovni organizaciji verjetno še premalo spodbujamo inventivno dejavnost, katere cilj je povečevanje ekonomičnosti in produktivnosti dela. Inovacijska dejavnost obsega izum, tehnične izboljšave, koristne rešitve in umestna opozorila. Naj navedem le nekatere bistvene značilnosti, ki ločujejo posamezne inovacije z ozirom na naravo dosežka.

Izum pomeni novo rešitev določenega problema, ki je nova in za katero je mogoče pridobiti patent.

Tehnična izboljšava je blizu

izuma, vendar je bila že uporabljena v svetu in se z njo dosega večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek pri materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav ter boljša kontrola proizvodnje, boljša varnost dela in večja varnost okolja.

Koristna rešitev, pa je rešitev določenega problema, ki po svoji naravi ni izum oz. tehnična izboljšava.

Umestno opozorilo pa je opozorilo, ki ga prijavitelj poda za neko pomanjkljivost, vendar na podlagi konkretne rešitve.

Naj navedem, da ima vsak delavec pravico in dolžnost,

da opozarja na probleme in pomanjkljivosti, ki jih opazi v raziskovalnem delu in proizvodnji, kakor tudi dajanje idej in predlogov za odstranitev teh pomanjkljivosti oz. rešitev. Za predlog oz. zamisel o odstranitvi ali rešitvi določenega problema pripada delavcu - avtorju predloga odškodnina. Višina prispevka samega pa se ureja po samoupravnem sporazumu, ki velja za celotno Iskro.

Marsikdo se bo vprašal, kateri so bistveni faktorji, ki bi pospešili razvoj inovacijske dejavnosti v naši delovni organizaciji?

Po moji oceni je eden bistvenih faktorjev zavest vsakega posameznika, da s svojim

Prvo besedo za novo pripravljalnico depolarizacijske mase imajo zidarji, ki so začeli z gradbenimi deli v hali, v kateri smo nekoč žgali elektrode in šibke, zdaj pa bo razpolovljena za sodobno skladišče surovin in priprave mase po sodobnejšem postopku.

delom doprinese k boljšim delovnim rezultatom sredine kjer dela in celotne družbe. Prav tako pa je važna tudi finančna stimulacija, vendar pa ni bistvena.

V tem sestavku bi se omejil samo na preteklo leto to je 1979 in sicer se je dne 2.3.1979 konstituirala komisija v sestavi Noe R. predsednik, Jazbec I., Primožič B., Lavrin J., Mihelčič B., Zaletel P., Alibegovič F. - člani in Jež Zdravko strokovni tajnik komisije.

Komisija se je našla pred težavno nalogo to je pred reševanjem inovacijskih predlogov, ki so bili že realizirani v preteklih letih, vendar iz objektivnih razlogov niso bili obravnavani in tudi zaključeni s strani prejšnje komisije.

Pri teh "starih" predlogih smo obravnavali: 10 predlogov za koristno rešitev od tega je bilo 8 sprejetih in nagrajenih; 5 predlogov tehničnih izboljšav od katerih sta bila dva predloga nagrajena, ostali trije pa so ostali v obravnavi; 1 predlog za izum, ki je ostal še v obravnavi.

Poleg tega pa smo obravnavali tudi 4 inovacijske predloge, ki po sklepu komisije ostajajo v evidenci, ker realizacija zaradi omejenih finančnih možnosti trenutno ni mogoča.

Pri nekaterih predlogih za tehnične izboljšave, ki so nastale v sklopu delovne naloge, je bila komisija v dilemi po kakšnem ključu tak predlog ustrezno nagraditi, zato ti predlogi ostajajo v obravnavi, s tem da so vsi člani soglasni, da avtorjem pripada določena odškodnina.

Kako zadušiti ropot pri čašah?

Močan ropot strojev za izdelovanje negativnih elektrod (čaš) nedvomno sodi k slabšanju delovnih pogojev delavcev v tem oddelku. Zato je bilo že pred časom slišati o izdelavi projekta za zaščito ropota in o čemer je razpravljala tudi delavski svet. Kako daleč je izdelava projekta in kakšne so nakazane rešitve in seveda, tudi kdaj, smo zastavili vprašanje. Pojasnjuje nosilec naloge Lavrin Jože:

V letu 1979 je prispelo 5 inovacijskih predlogov in sicer sta bila obravnavana dva predloga od katerih je ostal 1 v evidenci, drugi pa je bil zavrnjen kot neutemeljen. Pri ostalih treh predlogih gre za koristne rešitve, ki so še ostali v obravnavi. Do omenjenega "stanja" je prišlo vsled odhoda dveh članov komisije in sicer tov. Noe Rajka in Jazbec Ivice, ki sta prekinila delovno razmerje v naši delovni organizaciji.

V januarju 1980 se je komisija na novo formirala v sestavi: Lavrin J. predsednik, Primožič, Alibegovič, Zaletel, Čope, Mihelčič in Mravljica.

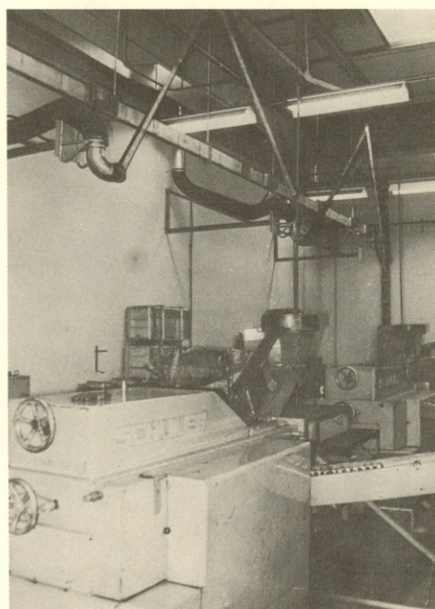
Upam, da ta kratek članek ne bo izzvenel samo kot kratko poročilo o delu komisije pač pa vzpodbuda vsem članom kolektiva, da prispevajo s svojimi predlogi k razvoju inovacijske dejavnosti v naši delovni organizaciji.

Jež Zdravko

To nalogo rešujemo s pomočjo arhitekta kot zunanje sodelavca, ker karakter naloge zahteva pristop ne le po tehnično konstrukcijski plati ampak tudi po oblikovni.

Projekt je v zaključni fazi in bo narejen do 20. februarja. Osnovni pristop projekta sloni na samonosni konstrukciji obdano s poliestrskim ploščami ojačano s steklenimi vlakni ter vmesno izolacijo, katere se pomikajo po vležajnih kolesih. Največji problem v tej nalogi je omogočiti strojniku nemoten poseg v slučaju intervencije ob okvari stroja. Seveda pa nas bo sedaj čakala nič lažja naloga to je praktična realizacija tega projekta. Pa o tem kdaj drugič.

Jože Lavrin

Stroji za izdelavo čaš so v Zmaju najbolj glasni stroji.

Litijeve baterije

Le malokdo se zaveda, da je ime litijeva baterija premalo definirano. Za točno poimenovanje moramo namreč omeniti tudi elektrolit in še depolarizator. Danes je znanih in izdelanih v raznih laboratorijih po svetu že preko 20 različnih prototipov baterij z litijevo anodo, ki imajo vse: ali različne elektrolite, zlasti pa različne depolarizatorje, to je aktivne sestavine katodne mase. Razvojno in raziskovalno delo v svetu je izredno intenzivno, ter vsakih nekaj mesecev poroča mednarodna strokovna literatura o kakšnem novem elektrokemijskem sistemu z litijevo anodo.

Nekatere litijeve baterije pa so že nekaj let, ne samo v redni proizvodnji, temveč tudi na tržišču za široko, ali pa samo za specialno potrošnjo. V priloženi tabeli je prikazan kratek pregled takšnih baterij za nekatere države, ki imajo še vedno vodilno vlogo na tem področju. V vseh litijevih baterijah je negativna elektroda vedno litij. Baterije morajo biti hermetično zaprte, saj litij na zraku in proti vlagi ni obstojen.

Glede na naravo elektrolita delimo vse litijeve baterije v dve veliki skupini: na takšne z organskimi elektroliti, ter druge z anorganskimi elektroliti. Naj še enkrat poudarimo, da so v obeh primerih to vedno brezvodni elektroliti. Dalje so organski

elektroliti razmeroma srednje električno prevodni, ter tudi niso primerni za nižje temperature, ker že preje kristalizirajo (zmrznejo). Anorganski elektroliti, kot so tekoči žveplov dioksid SO_2 , ali pa tekoči tionil klorid SOCl_2 , v katerih je raztopljen litijev perklorat LiClO_4 , pa so precej dobri prevodniki toka, ter omogočajo celo delovanje baterij pri izredno nizkih temperaturah, tja do -55°C . Nekatere konstrukcije teh baterij npr.: Li/SOCl_2 , s slojastimi zvitiimi elektrodami, imajo v sebi kljub majhnim dimenzijam izredno velike vsebnosti energij, ki dosegaajo že pri tipu R 20 preko 350 Wh/kg, torej nadomeščajo kar osem do deset baterij Leclanche pri blagih praznjenjih, oz. 20 do 30 teh baterij pri izredno velikih obremenitvah. Zaradi takšnih sposobnosti, se morajo v Li-baterije za velike moči vgraditi še varnostna vezja, da baterija ob kratkem stiku ne eksplodira oz. ne povzroči tudi naknadnega požara. Prav zato so nekatere sistemi teh baterij še vedno namenjeni le specialnim namenom (razne vojaške naprave: letalstvo, mornarica), saj so tam predvidena vezja z več zaporednimi električnimi varovanji.

Naj še omenimo, da je v splošnem baterije z anorganskimi elektroliti zelo težko zatesniti. Čeprav so znane že nekaj let, so se do sedaj obnesli za hermetizacijo le zataljeni spoji stekla med nega-

tivnim ter pozitivnim polom. Steklo je torej tesnilo in izolator istočasno. Po svoji sestavi pa mora biti steklo odporno proti učinkovanju jedkih sestavin v elektrolitu, saj so to zelo agresivne tekočine. Ujeti je treba tudi toplotne razteznostne koeficiente stekla in kovinskega ohišja v enako območje kar narekuje skrben izbor osnovnih materialov oz. izkušnje ter številne predhodne teste.

Poznamo pa še eno veliko skupino litijevih baterij, to so s trdnimi elektroliti. Takšna spojina je recimo litijev nitrid Li_3N . V kristalni rešetki te spojine so namreč litijevi ioni pod vplivom zunanjega polja oz. potenciala prosto gibljivi. Odvisnost od temperature je zelo majhna, zato lahko uporabimo takšne baterije v izredno širokem temperaturnem območju, ki presega vse druge organske oz. anorganske elektrolite. V takšni bateriji namreč ni nobene tekočine, niti v najmanjših sledovih. Baterija deluje celo, če se eden izmed materialov zaradi vročine stali. Prav zato so se prve serije teh baterij uporabljale predvsem pri medplanetarnih raketah v našem osončju. Možna pa so tudi druga področja uporabe: medicinska elektronika, električni avtomobili itd. Prav v zadnjem primeru pa bo treba misliti na zaloge surovin skozi daljše obdobje oz. na nadomestke z drugimi materiali, ki jih še dolgo časa ne bo primanjkovalo. To pa verjetno ne bodo več litijeve baterije, temveč popolnoma novi sistemi.

Peter Žemva

Zakaj pokajo klimati?

V skladišču gotovih izdelkov je 4. januarja dopoldne počil klimat, ki se nahaja nad delom ekspedita pod stropom. Na novega leta dan pa sta počila dva in sicer v oddelku za izdelavo negativnih elektrod in v garderobi. Poškodba klimata, ki povzroči tudi kar majhno poplavo, je treba zamenjati z novim, poškodovanega pa oddati v popravilo Industrijsko montažnemu podjetju.

Zakaj pokajo klimati in kar trije v štirih dneh, je za naše glasilo dal pojasnilo vodja dislocirane enote ISKRA - Invest servisa tov. Bojan Kosmač.

Servo motorji, ki so namenjeni za pogon loput pri dotoku svežega zraka imajo pomanjkljivost v tem, da se osi ne da pritrditi - fiksirati. Zato prihaja do popuščanja in prostega hoda. Zato v primeru, ko servo motor prejme komando, ostanejo lopute napol priprte namesto, da bi jih motor v celoti zaprl. Potem pa je katastrofa tu, ko pride do zamrznitve in ob dotoku vroče vode pride do poka.

Kompresorska postaja

Za proizvodnjo baterij v veliki meri uporabljamo stisnjen zrak, ki ga zdaj dobivamo iz glavne kompresorske postaje, in ki napaja celoten Iskrin kompleks v Stegnah. Dogažalo pa se je in to kar pogosto, da je v Zmaju zastala pro-

Kaj storiti, da se prepreči podobne nezgode, je tovariš Kosmač dejal, da bodo najprej vse osi od motornega pogona loput prevrtali, skratka urečili tako, da bo prosti hod onemogočen in vsaj upamo, s tem preprečena nadaljnja poškodba.

Ni pa izključeno, da se primer ne bi ponovil in to v slučaju, če zataji avtomatika ali, da se karkoli nepredvidenega zgodi v kotlovnici, pa še to v času najbolj hudega mraza.

Treba pa je opozoriti vse neodgovorne delavce, da ne segajo po teh napravah.

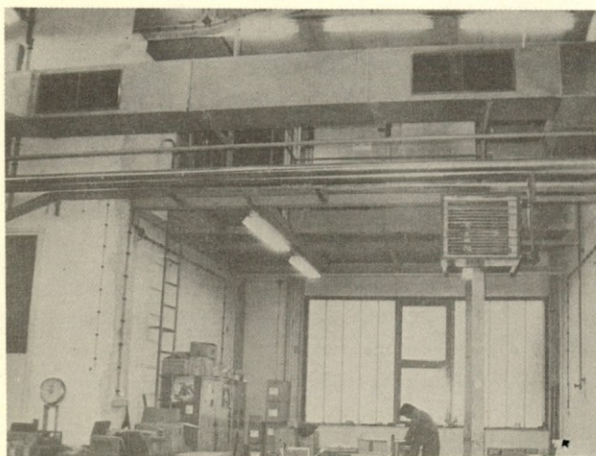
Kdo pa je med novoletnimi prazniki izključil naprave celotnega sistema ogrevanja v Zmaju, pa še ni ugotovljeno.

My

izvodnja, ker zaradi različnih defektov in drugih vzrokov ni bil dotok zraka. Imamo pa svoj kompresor, ki smo ga pripeljali iz bivše tovarne na Šmartinski cesti, mu določili prostor ter že večkrat poudarjali, da ga bomo usposobili v primeru, ko glavna napajalna postaja odpove.

Zakaj še ni usposobljen in kdaj bo, ter kakšne so trenutne ovire, nam pojasnjuje vodja službe vzdrževanja tovariš Franc Mrhar.

Po prvotnem načrtu je bila predvidena kompresorska postaja v kleti poleg dvigala, ki bi dajala komprimiran zrak za potrebe TOZD Baterije Ljubljana. Vendar se je kasneje med gradnjo tovarne pokazala možnost, da komprimiran zrak dobivamo iz kompresorske postaje Iskra Invest servisa v Stegnah. Ker pa pride večkrat do okvare smo se odločili za zgraditev svoje kompresorske postaje, ki bi služila za rezervo. Kompresorska postaja bi bila locirana v drugem delu trafo postaje in bi komprimiran zrak speljali preko vetrovnika in preklopnih ventilov direktno na glavno dovodno omrežje. Pred začetkom gradnje pa moramo pridobiti soglasja, predhodno pa izdelati idejni načrt. Tako upamo, da bomo uspeli v februarju pridobiti soglasja, kompresorska postaja pa naj bi bila končana neke maja. Dela bomo izvajali doma, nekatera kot je priklop pa bomo morali izvajalce iskati zunaj. Za kompresorsko postajo imamo doma že kompresor, dopolniti pa moramo vetrovnik in avtomatiko.

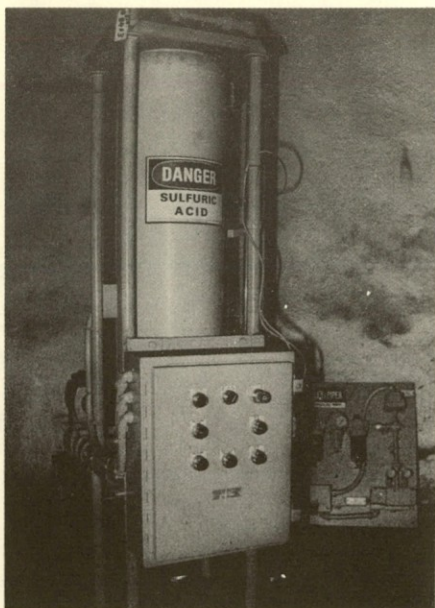
V skladišču gotovih izdelkov pod stropom nad delom ekspedita je montiran klimat, ki v primeru okvare lahko povzroči nekaj škod tudi na baterijah.

Krvodajalska akcija

Rdeči križ Slovenije vsako leto pripravi časovni in količinski program krvodajalskih akcij v Sloveniji. Po tem načrtu je bil v začetku februarja določen čas za krvodajalsko akcijo tudi v občini Ljubljana-Šiška. Te akcije se je 5. februarja udeležilo tudi 33 delavcev Zmaja.

Dovolj tople vode

V kuhinji Šentviške jedilnice uporabljajo za pomivanje posode toplo vodo iz bojlerja. Večkrat in tudi ob popisu inventurne komisije je bilo slišati težave za ustrezno vzdrževanje čistoče jedilnega pribora in posode zaradi premajhne količine ogrevane vode. Zato smo povprašali tovariša Butkoviča, ki je dejal, da bodo do konca kurilne sezone pripravili vsa potrebna napeljava in za tem uredili priključek. My

Interni natečaj

Na pobudo kolegija je delavski svet v TOZD Specialne baterije 24. septembra 1979 razpisal natečaj za svetilko 4R 25. Pogoj razpisa so narekovali, naj bi svetilka bila čim bolj poceni, iz čimmanj sestavnih delov ter uporabna in s solidnim estetskim videzom. Rok razpisa je bil 30 dni. V tem času je za to imenovana komisija prejela lepo število predlogov. Komisija se je sestala trikrat, izbor pa ni bil lahek. Končno je posredovala delavskemu svetu predlog, da nagradi pet predlogov.

Delavski svet je 25. januarja razpravljal o predlogih za svetilko, ki bi uporabljala baterijo 4R 25 in sklenil, da se nagradi:

1. GRABNAR Alojz z 2.000 din
2. AZINOVICH Stojan z 2.000 din
3. ŠTRAUS Ivo, MATJAZ Tanja OGRIN Tomaž, za tri pripevke, vsakega posebej z 2.000 dinarji.

Razveseljivo je, da v naši delovni organizaciji delavci razmišljajo in so pripravljeni s svojim strokovnim znanjem in iznajdljivostjo priskočiti na pomoč za reševanje takšnih in drugačnih nalog, da je inventivna dejavnost aktivna. To pa nakazuje možnost, da bi se v danih trenutkih aktivneje vključevali prav na osnovi razpisanih natečajev. Na ta način bi se marsikdaj izognili plačevanju tujega znanja.

A.F.

Del novega mešalca kot sestavni del k sliki na zadnji strani.

Lovska

Ko luna tiho vstaja izza gora
le listje pod nogami zašumlja.
Lovec v gozdu drhti
ker rad našel žrtev bi.
Ustrelil rad bi si srnjaka,
da trofeja ne bi ji bila enaka.
In ko nastala smrtna je tišina,
stari jelen modrijan
prišel iz gozda je na plan.

Ponosno stopi na livado
in si kliče svojo čredo mlado.
Predno se ozre
ga že zadene krogla v srce.

Na livadi zdaj umira.
Milo luno gleda
in oči zapira.

Dolina rodna

Rad videl bi dolino rodno
kjer lepo sem mladost živel.

Čeprav imam že sivo glavo,
razoran obraz
bi rad pričakal do pomladi
in videl svojo rojstno vas.

Stopil bi čez prag domači
in zavriskal in zapel.
A kaj - ko je le želja,
v tujini ostarel sem, ostarel.

Avtor obeh pesmi je
KRISTAN Franc

Tokrat smo za objavo prejeli
dve pesmici, kar bi lahko
pomenilo, da bi "mojstrom"
vezane besede namenili določen
prostor. Zaželjeno bi pa bilo,
da bi tematika zajemala tudi
našo, Zmajevo dejavnost.
Poskusite...!

-Ur.

Gibanje članstva

V januarju so bili sprejeti
v delovno razmerje:

TRAVEN Anica, fakturist v
DSSS za nedoločen čas dne
1.1.80

ŠCordiC Zineta, delavka na re-
žijskih delih v TOZD Bate-
rije za nedoločen čas
dne 3.1.80

PLANINC Zlatke, delavec na
režijskih delih v TOZD
Baterije za nedoločen čas
dne 3.1.1980.

Prenehalo delovno razmerje:

TOPOLOVEC Jožica, vezanje čle-
nov 4R 25 iz TOZD Speci-
alne baterije dne 13.11.79

VALENTAK Marija, dispečer iz
DSSS dne 14.1.80

NIKOLIČ Ivanka, delavka na
režijskih delih iz TOZD
Baterije dne 31.12.79

ŠPENDAL Marija, stiskanje
mošnjičkov iz TOZD Specialne
baterije dne 21.1.80

LIPUŠ Katarina, vezanje členov
4R 25 iz TOZD Specialne
baterije dne 21.1.80
TODORVIČ Verica, snažilka
obratnih prostorov iz TOZD
Baterije dne 23.1.80.

Število zaposlenih

TOZD Baterije Ljubljana

moških	78
žensk	138

Skupaj	216
--------	-----

TOZD Specialne baterije

moških	30
žensk	89

Skupaj	119
--------	-----

Delovna skupnost skupnih služb

moških	46
žensk	45

Skupaj	91
--------	----

Dne 31. januarja 1980 je bilo
v delovni organizaciji ZMAJ
skupaj 426 zaposlenih, od
tega 154 moških in 272 žensk.

rojstni dan

ROJSTNI DAN V MARCU PRAZNUJEJO

PEKOL Marija
DRČAR Jernej
ZOREC Alojzija
LUJIČ Dušanka
ŽINGER Jožefa
MARGUČ Milan
ŠTRUS Marija st.
ŠTRUS Marija ml.
TUREK Jože
KOŠTRICA Rozina
MAJNIČ Marija
GYEREK Ljubica
RETAR Katica
ANŽLOVAR Jože
SKOK Jožica
PEČNIK Gabrijel
DUKARIČ Marija
KOJIČ Zora
MILIČIČ Ljubica
SMOLIČ Franc
PUSTAVRH Boško
MATIČIČ Mirjana
TKALEC Franika
MRHAR Franc
PESTOTNIK Marko
ROBAR Dragica
JAMNIK Ljubo
ADAMOVIČ Divna
BOLTA Janez
LOŽAR Jože
MANOVA Vena
TUREK Jožica
ŠEREMET Milan

Po skoraj dvajsetih letih dela Marije Valentakove v Zmaju pa še
spominski posnetek ob njenem odhodu na novo delovno mesto.

čestitamo

Na naš naslov...

Dragi tovariš urednik!

Z velikim veseljem sem prejel januarsko številko glasu Zmaja. Z zanimanjem sem prebral rubriko: "Nov uredniški odbor". Novemu odboru želim vso srečo pri izdajanju tovarniškega glasila.

Začeli ste nov letnik glasila v povsem novi obliki. Zdi se mi, da je naslovna stran srečno izbrana in zasluži njen avtor vso možno pohvalo.

Je enostavno zamišljena naslovna stran, pa pove toliko, kot kaka še tako izoblikovana misel.

Tudi o vsebini glasila bi se človek le pohvalno izrazil, saj so vsi prispevki napisani tako, da so lahko razumljivi vsakemu bralcu.

Iz sestava samoupravnih in družbenopolitičnih organov je razvidno, da so se številni delavci tovarne vključili v aktivno delo v tovarni, kar je znamenje, da so samoupravni organi v dobrih rokah, kar pomeni tudi, da bo delo teklo tako kot mora v organizirani družbi teči v blagor ne samo posameznika, temveč tudi da bo delo teklo tako kot mora v organizirani družbi teči v blagor ne samo posameznika, temveč tudi družbe v kateri živimo.

Vsem želimo obilo uspehov v njihovem delu za boljši jutrišnji dan!

Franjo Kristan

Sončna smuka

Ker bo 16.2.1980 zimska Iskrada v Kranjski gori, smo se tudi Zmajevci odločili za sodelovanje na tej prireditvi. V ta namen smo pripravili v torek 12.2.80 pregledno tekmovanje v veleslalomu na Krvavcu. Vreme nam je bilo naklonjeno, zato so tudi rezultati uspešni.

Tekmovalo je 16 smučarjev, med njimi 3 ženske, ki so se uspešno kosale z moškimi.

Rezultati:

- Ženske 1. Rupar Tatjana
2. Tkalec Franika
3. Matjaž Tanja
- Moški 1. Jakomin Sašo
2. Prebil Boštjan
3. Roglič Marjan

Upajmo, da se bodo tudi v Kranjski gori tako dobro odrezali.

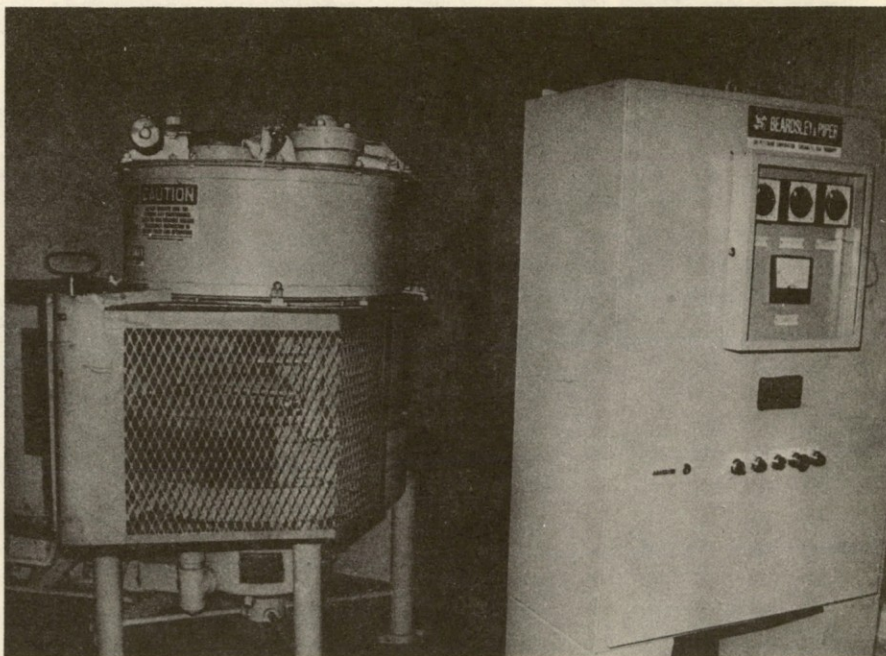
Mirjana

Zmaj se je povzpел visoko

"Zmaj - najbliže dvojnemu naslovu" je bil naslov sestavka na športni strani Dnevnika z dne 28. januarja 1980. Po osmem kolu ljubljanske bowling lige si je namreč Zmaj teoretično že zagotovil prvo mesto v odprti ljubljanski ligi in naslov prvaka SR Slovenije. Med posamezniki bo naslov pripadal tudi igralcu Zmaja Tratniku. V prihodnjem glasilu bomo nekaj več spregovorili o tej panogi športne dejavnosti. Vsekakor pa že zdaj čestitamo športnikom, ki zasluženo predstavljajo Zmaja športni javnosti. My

18. marec

Zadnji rok za oddajo člankov uredniku za marčevsko glasilo

V Šentvidu smo posneli dva od treh sestavnih delov novega mešalca za pripravo depolarizacijske mase. Mešalec smo uvozili iz Amerike in ko bo začel obratovati, bodo rezultati predvsem v kvaliteti mase.